

Svenska institutets inspel maa regeringens forskningsproposition

Svenska institutet (SI) har beretts möjlighet att inkomma med ett inspel maa regeringens kommande forskningsproposition (U2019/02263/UH). Vi har valt att fokusera inspelet på Sverige som kunskapsnation, Sveriges innovations- och forskningsråd samt talangattraktion och forskarmobilitet.

Inledning och bakgrund

Sverige är ett exportberoende land som behöver internationella samarbeten och kontakter för samhällets utveckling och välfärd. Möjligheterna att kunna attrahera människor med erfarenhet och kompetens från andra länder bidrar till internationaliseringsmöjligheter för svenska företag och lärosäten samt främjar vårt lands attraktionskraft internationellt. Detta blir allt viktigare i en värld som präglas av ökande global konkurrens.

SI:s uppdrag och långsiktiga mål är att öka omvärldens intresse och förtroende för Sverige, öka samverkan i Sveriges och EU:s närområde samt främja en demokratisk, rättvis och hållbar global utveckling. På regeringens uppdrag utlyser och förmedlar SI flera olika program för främst inresande stipendiater, marknadsför Sverige som studiedestination samt ger stöd till utländska universitet som erbjuder undervisning i svenska och om Sverige. Relationsförvaltning genom bland annat alumnnätverk är också en del i vårt arbete för att ge Sverige ett brett internationellt nätverk.

Sverige som kunskapsnation

Även om svensk forskning och högre utbildning håller hög kvalitet är kännedomen om detta låg i många länder. Bristande kännedom om Sverige som kunskapsnation är ett betydande problem om svenska lärosäten, näringslivet och övriga aktörer ska vara attraktiva.

Internationaliseringsutredningen föreslår i sitt slutbetänkande Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige (SOU 2018:78) att SI ska få i uppdrag att informera om Sverige som

kunskapsnation i utlandet. Uppdraget innebär att SI i samverkan med universitet och högskolor, forskningsfinansiärer och andra statliga myndigheter ska informera om svensk högre utbildning, forskning och innovation samt marknadsföra svensk högre utbildning i andra länder.

I Sverige har vi en nära samverkan mellan utbildning, forskning, innovatörer och näringsliv, en unik kontext som behöver beskrivas på ett sammanhållet sätt för att våra styrkor och vår särart ska framträda och kunna förstås. Sedan 2016 har SI i uppdrag att särskilt bidra till insats 20 (Stärkt talangattraktion) i Exportstrategin. Satsningen har medfört ökade resurser för att genomföra skräddarsydda besöksprogram för nya målgrupper och länder, främja Sveriges attraktivitet som studiedestination i samarbete med universitet, högskolor och forskningsråd, och att stödja utlandsmyndigheterna inom främjandet av Sverige som kunskapsnation. SI har även gett stöd till utlandsmyndigheterna för att ta fram metoder och verktyg för att utveckla sina alumnkontakter.

Behovet av att samla olika aktörer kring ett gemensamt budskap om Sverige som kunskapsnation har identifierats av SI och andra myndigheter. SI har påbörjat ett arbete med att ta fram en nulägesanalys för Sverige som kunskapsnation i vilket ingår att föra dialog med intressenter i Sverige. Syftet är att formulera gemensamma budskap som kan kommuniceras av SI i det Sverigefrämjande uppdraget, men också av utlandsmyndigheter och andra aktörer.

SI instämmer i det förslag som presenteras i utredningen Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige (SOU 2018:78), dvs. att SI ska få i uppdrag att informera om Sverige som kunskapsnation i utlandet i samverkan med universitet och högskolor, forskningsfinansiärer och andra statliga myndigheter. SI delar även uppfattningen att arbetet med att främja kännedomen om Sverige som kunskapsnation bör bli än mer centralt i utrikesförvaltningens verksamhet och att det är rimligt att kostnaderna för främjandet av Sverige som kunskapsnation delas av flera utgiftsområden. Betydelsen av att SI får stärkta möjligheter att kommunicera Sverige som kunskapsnation lyfts även i Investeringsfrämjandeutredningens slutbetänkande (SOU 2019:21).

Innovations- och forskningsråden

Idag finns sex utsända innovations- och forskningsråd vid ambassaderna i Seoul, Tokyo, Peking, New Delhi, Brasília och Washington D.C. Innovations- och forskningsråden bidrar i det strategiska främjandet av Sverige som attraktiv kunskapsnation för investeringar och internationella samarbeten och arbetar för att stärka det svenska innovationssystemets globala kopplingar till strategiskt viktiga innovations-, forsknings- och högre utbildningsmiljöer.

Innovations- och forskningsråden har en främjande och kontaktskapande roll. Det innebär bland annat att identifiera nyckelaktörer och relevanta miljöer, agera mäklare och dörröppnare för svenska intressenter, och bidra i besök och delegationsresor. Det handlar också om att utföra och förmedla relevanta omvärldsanalyser och trendspaningar som utgår från de globala samhällsutmaningarna och det aktuella landets innovationssystem, policyinsatser och politiska prioriteringar.

SI har i tidigare remissyttrande avseende Internationaliseringsutredningen instämt i dess förslag om en utökad utlandsorganisation. SI bedömer att samarbetet med innovations- och

forskningsråden bör utvecklas för en mer samordnad kommunikation om Sverige som innovations- och kunskapsnation, inkluderande såväl utbildning som forskning och innovation/näringsliv.

Talangattraktion och forskarmobilitet

I en globaliserad värld med ökad mobilitet av individer, kapital, företag, innovation och forskning blir arbetsmarknaden alltmer internationell och betydelsen av att attrahera kvalificerad kompetens ökar. På den svenska arbetsmarknaden råder det inom många områden brist på arbetskraft med rätt utbildning och kompetens. Detta är en faktor som hämmar den svenska ekonomins konkurrenskraft. Det är av yttersta vikt att vi fortsätter att uppmärksamma och åtgärda de hinder som studenter, forskare och kvalificerad arbetskraft möter när de vill verka i Sverige. Dagens migrationsprocesser och de utvisningsbeslut som drabbat såväl experter, studenter och forskare riskerar att allvarligt skada Sveriges rykte och långsiktigt försämra vår attraktionskraft. Ett framgångsrikt arbete med att stärka Sveriges attraktionskraft förutsätter att regeringen och samtliga berörda myndigheter intensifierar ansträngningarna och aktivt samverkar för att undanröja hinder.

SI ser för närvarande över myndighetens stödformer för forskarmobilitet och anpassar verksamheten till de strategier som styr verksamheten.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektör Madeleine Sjöstedt efter föredragning av rådgivare Kajsa Haag. I beredningen har även avdelningscheferna Anna Rudels, Kurt Bratteby, PA Wikström samt Mikaela Fredriksén Tollin deltagit.

Madeleine Sjöstedt
Generaldirektör